

TUTKINTAVANKIEN SIOJTTAMINEN JA VANGINKULJETUS säädosvalmistelutyöryhmä

Kokous 4/2022

Tiistaina 24.11.2022 kello 10:00-13:35

Vantaan vankila ja teams

Osallistajat: Anne Hartoneva, Iisakki Anttila, Annika Finnberg, Eeva Havas, Ari Juuti, Kari Kettunen, Marja Kiiski, Jarkko Nieminen, Kaisa Puro, Tommi Saarinen, Katja Kirilov, Laura Sairanen, Tea Ståhlberg

1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Tuotiin esiin, että edellisessä kokouksessa esitelty 9 pykälä (Kuljetusviranomaisten välinen virka-apu kuljetustehtävissä) on liian lakea ja se tulee korjata. Aikaisemmassa lakiluonnoksessa kyseinen asia oli 8 §:ssä. Tällainen lisäys tehdään edelliseen pöytäkirjaan:

Keskusteltiin pykälän 2 ja 3 momenteista. Niiden osalta todettiin, että kyse vaikuttaisi olevan lähinnä poliisin virka-apuna muille viranomaisille antamasta kuljetusavusta. Tällainen virka-apu perustuu muuhun lainsäädäntöön. **Todettiin, että säännökset tulee muotoilla niin, etteivät poliisin kuljetustehtävät lisäänty.** Poliisin kuljetustehtävää koskevien säännösten tulee olla sillä tavoin yksityiskohtaisia, että niistä käy selvästi ilmi, mitkä ovat poliisin kuljetustehtävät. Yleispiirteinen tehtävien kaatopykälä laajentaisi poliisin kuljetustehtäviä **ennakoimattomasti.** Momenttien tarpeellisuutta ja suhdetta virka-apusäännöksiin selvitetään vielä.

2. Vanginkuljetus Vantaan vankilassa

Vantaan vankilan Saarinen, Jokinen, Karhu ja Flanderit esittelivät kuljetustoimintaa Vantaan vankilassa.

Virkamiehet toivat keskeisinä seikkoina esiin sen, että Vantaan vankila kuljettaa suuria vankimääriä. Esimerkiksi kuljetuksia tuomioistuimiin on paljon. Kuljetustoiminta on tarkkaan suunniteltua: edellispäivänä todetaan seuraavan päivän kuljetustarve ja sen mukaisesti varataan henkilöstön ja ajoneuvojen määrä. Myös ennalta-arvaamattomia kuljetuksia tulee hoidettavaksi jatkuvasti. Vantaan vankilassa on siirrytty linja-autojen käytöstä pakettiautojen käyttöön. Pakettiautojen käytön ansiosta vanginkuljetus on turvallisempaa, tehokkaampaa ja joustavampaa. Kuljetustoimintaa voidaan tehdä ajankohtaisen tilanteen mukaan ja myös yllättävien tilanteiden huomioiminen on nyt helpompaa. Lisäksi kuljettaa voi AB-ajokortilla toisin kuin linja-autolla. Myös turvallisuusseikat on mahdollista ottaa paremmin huomioon. Varsinaisen kuljettamisen lisäksi kuljetettavien vankien majoittaminen vaatii tarkkaa suunnit-

telua. Kuljetusmäärien ollessa suuria matkasellipaikoista on useinkin pulaa. Lisäksi naisvangit ja alaikäiset pitää kuljettaa erillään täysi-ikäisistä miesvangeista.

Kehitysehdotuksina virkamiehet toivat esiin sen, että kuljetustoiminnan resurssien kannalta olisi hyvä, jos siirtolomia voitaisiin käyttää niin, että avolaitoskelpoinen vanki voisi mennä omatoimisesti ilman vartijaa tuomioistuimeen käyttäen julkisia kulkuneuvoja.

Haasteina virkamiehet toivat esiin yhteydenpitorajoitusten varmistamisen kuljetuksen aikana. Virka-avun todettiin toimivan poliisin kanssa hyvin. Suomenlahden merivartiostolta saadaan virka-apua lentokentällä yksittäisiin sopimuksiin perustuen. RISE voi käyttää esimerkiksi heidän tilojaan ulkomaan kuljetuksissa. Aikaa virka-apupäätöksen tekemiseen voi kuitenkin mennä 1–2 viikkoa.

3. Pykälätarkastelu

5 § Vankien kuljettaminen

Keskustelussa sovittiin, että 3 momentissa täsmennetään terveydenhuoltokuljetuksia niin, että kyse olisi akuuteista terveydenhuoltokuljetustarpeista.

6 § Kiinniotettujen ja pidätettyjen kuljettaminen

Keskustelussa tuotiin esiin, että tässä pykälässä ei ole syytä säätää kaikista poliisin säilöön ottamista henkilöistä (poliisilain 2:3 kattaa kaikki säilöön otetut). Vanginkuljetuslain alkuun tarvitaan soveltamisalapykälä siitä, mistä tässä laissa säädetään. Onko siis kyse perinteisestä vanginkuljetuksesta vai laajemmin kuljetusviranomais-ten kuljetusvastuusta? Päätettiin, että luonnostellaan soveltamisalapykälä tammi-kuun kokoukseen. Pykäläluonnos toimitetaan ennalta Niemiselle (SM) ja Kiiskelle (POHA) kommentoitavaksi. Laki nimetään soveltamisalan mukaisesti.

7 § Kuljettaminen omaisuuden noutamiseksi

Keskustelussa hyväksyttiin esitetty ehdotus, mutta pohdittiin, mikä on mukaan otettavan omaisuuden määrä ja olisiko siitä syytä säätää. Sovittiin, että selvitetään asiaa mukaan otettavan omaisuuden määrän osalta.

8 § Ulkomaalaislain nojalla kuljetettavat

Todettiin, että palataan asiaan kevään kokouksessa.

9 § Muiden vapautensa menettäneiden kuljettaminen

Keskustelussa tuotiin esiin, että muista kuin edellisissä pykälissä olevista kuljetustehtävistä tulisi säätää tarkkarajaisemmin niin, että pykälä ei olisi poliisin kuljetusvastuun kaatopykälä. Poliisin tehtäviin kuuluu hoitaa esimerkiksi noutoihin ja etsintäkuulutuksiin liittyviä kuljetuksia, mutta poliisin kuljetustehtäviä ei voida laajentaa nykyisestä. Sovittiin, että luonnostellaan seuraavaan kokoukseen pykäläehdotus, jossa avataan, mitkä kuljetukset ovat kyseessä ja luetellaan poliisin kuljetustehtävät

kyseisen asian osalta. Poliisilla on kuljetustehtäviä myös virka-apusäännösten nojalla. Pykäläluonnos toimitetaan ennalta Niemiselle (SM) ja Kiiskelle (POHA) kommentoitavaksi.

10 § Kuljetusviranomaisten välinen sopimus kuljetustehtävien hoitamisesta

Keskustelussa päätettiin, että poistetaan 3 momentti, koska 1 ja 2 momentti kattavat 3 momentissa tarkoitettut tilanteet. Päätettiin myös, poistetaan myös 5 momentti tarpeettomana.

11 § Kuljetusviranomaisten välinen virka-apu kuljetustehtävissä

SM:n ja Pohan mukaan tarvitaan myös säännös muiden kuljetusviranomaisten poliisille antamasta virka-avusta. Virka-avun tulee olla vastavuoroista. Lisäksi säännöksestä pitäisi olla virka-avun antamisen edellytystä koskeva säännös niin, ettei virka-avun antaminen haittaa poliisin muiden tehtävien hoitamista. Säännöksen malli on Rajavartiolaitosta koskevassa laissa. Päätettiin, että valmistellaan tammi-kuun kokoukseen pykäläehdotus. Pykäläluonnos toimitetaan ennalta Niemiselle (SM) ja Kiiskelle (POHA) kommentoitavaksi.

12 § Kuljetuspalvelun hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

Oikeusministeriön julkisoikeusyksikkö on tarkastellut pykälää ja on todennut, että kuljetuksen hankkimisesta syytä säätää lailla. Keskustelussa sovittiin, että selvitetään, tarvitseeko 1 momenttiin mahdollisesti lisätä täsmennys, ettei säännös koske lento- ja junaliikenteen järjestäjää (esimerkiksi "... sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään.")

Pykälän 4 momentin säännöstä yrityksen työntekijöiden luotettavuuden selvittämisestä tulisi syventää niin, että pelkkä turvallisuus selvitys ei riitä. Muotoilu voisi vastata esimerkiksi putkalain muotoilua: "... jota muutoinkin voidaan pitää tehtävään sopivana." Keskusteltiin, että säännökseen lisätään maininta myös sopimuksen purkamisesta ja hankintalain soveltamisesta. Valtioneuvosten asetuksella säädetään palveluntuottajan kanssa solmittavan sopimuksen sisällöstä. Sopimuksessa tulisi todeta se, että kuljettajat eivät vaihdu usein ja että kuljettajien pysyvyys varmistetaan.

13 § Yksityisen palveluntuottajan palveluksessa olevan kuljetusten vastuuhenkilön ja kuljettajan asema

Keskustelussa todettiin, että 4 momentti on tarpeen, vaikka julkisoikeuden yksikkö pohti sen olevan mahdollisesti ylimääräistä sääntelyä. Putkalakia säädettäessä perustuslakivaliokunta edellytti ko. momenttia. Päätettiin myös, että otetaan pykälään maininta sopimuksen purkamisesta.

4. Yleiskeskustelu kuljetusviranomaisten toimivaltuuksista

Keskusteltiin, miltä osin seuraavista asioista säädetään vanginkuljetuslaissa, miltä osin muussa lainsäädännössä ainoastaan viittauksella vanginkuljetuslakiin.

- valvontaa koskeva päätöksentekotoimivalta
- tarkastustoimivaltuudet
- ruokahuolto, vaatetus, hygienia, wc
- hälytyspainike tai muu välitön yhteydensaantimahdollisuus
- ulkoilu, tupakointi
- omaisuuden hallussapito ja lähtötarkastus
- terveydenhuolto, lääkitys
- tapaamiset, puhelut, kirjeenvaihto ja muut yhteydet ulkopuolelle
- olosuhteet ja tilat kuljetuskalustossa, tuomioistuimen säilytystiloissa jne.

Todettiin, että pääosin toimivaltuuksista säädettäisiin vankeuslaissa, tutkintavankeuslaissa, putkalaissa jne. Ei siis pyritä ottamaan vanginkuljetuslakiin kaikkia kuljetusviranomaisia koskevia yhteisiä toimivaltuussäännöksiä.

Keskustelussa esille nousi oikeusavustajan ja avustettavan välisen neuvotteluhetken järjestäminen oikeudenkäynnin kuluessa eli kenellä on vastuu järjestää tällainen neuvottelu ja missä laissa tästä säädettäisiin. Asiasta on olemassa kaksi EOA-ratkaisuakin. Putkalaissa ja esitutkintalaissa on säädetty ko. tapaamisoikeudesta. Pohdittiin, pitäisikö säännös olla oikeudenkäymiskaassa tai ROL:ssa. Käytännössä tuomioistuimen sumpussa on käyty näitä neuvotteluja. Tuomioistuin järjestää tilan ja kuljetusviranomaisen tuo vangin tilaan, tarkastaa vangin ja on tilan ulkopuolella valmiina tarvittaessa puuttumaan tapaamiseen. Todettiin, että neuvottelutilassa ei ole valvontaa. Selvitetään, missä laissa tästä neuvottelumahdollisuudesta olisi säädettävä.

5. Tutkintavankeuden ja vanginkuljetuksen yhteistyöryhmän työskentelyn kuvaus, yhteistyöryhmän puheenjohtaja Katja Kirilov

Kirilov kertoi, että pilotti käynnistynyt hyvin. Pilotissa on kehitetty käytäntöjä, esimerkiksi istuntotilaukikäytäntöjen ja vankipassikirjausten parantaminen. Myös vankiloiden etäyhteydsmahdollisuuksia sekä kuulustelutilojen asianmukaisuutta on selvitetty. Yhteydenpitorajoitusten valvomista on selvitetty, eli miltä osin valvonnasta vastaa poliisi ja miltä osin Rise. Vakioperusteluja on kehitetty siihen, mihin perustuen poliisi voi valvoa Risen tiloissa.

6. Seuraava kokous

Seuraava kokouksen ajankohta on tiistai 24.1.2023 kello 10–12. Kokous järjestetään teamsin välityksellä.

Tammikuun kokouksen jälkeiset kevätkauden kokousajankohdat sovitaan sähköpostilla.